

Мережевий проект «Підготовка випускників закладів дошкільної освіти до навчання у Новій українській початковій школі»

Олійник Лія Миколаївна, доцент кафедри теорій й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Актуальність теми інновації. Сьогодні, в час розквіту інтернет технологій, перед керівниками закладів дошкільної освіти постає завдання: підвищувати власну інформаційно-комунікаційну компетентність, щоб бути обізнаними самі та вчасно інформувати педагогічних працівників та батьків вихованців стосовно всіх інновацій в освіті. Широкомасштабна освітня реформа, яку спланувало та поступово впроваджує Міністерство освіти і науки України разом із українською громадськістю, відбувається на засадах ідей Концепції «Нова українська школа» розрахована на роки та стосується всіх освітніх ланок. Сьогодні її поступ найбільш вагомо відбувається в початковій освіті. Тому питанням дошкільної освіти, яка є невід'ємним складником системи освіти в Україні та передує початковій освіті, слід приділяти пильну увагу й ретельно врахувати освітні зміни. Адже саме випускники закладів дошкільної освіти з 1 вересня 2018 року підуть у перші класи Нової української школи.

Мета і завдання на вирішення яких спрямована інновація.

Метою інновації є створення умов для неперервного розвитку професійної компетентності керівників закладів дошкільної освіти з актуальних освітніх питань за допомогою сучасних інтернет технологій.

Завдання інновації:

- Розвиток інтелектуальних та творчих здібностей керівників закладів дошкільної освіти в ході проектно-дослідницької діяльності.
- Орієнтування керівників закладів дошкільної освіти на застосування інтернет технологій у професійній діяльності.

- Просвітницька діяльність з метою підвищення інтересу педагогів та батьків до базових якостей особистості, які мають бути сформовані у випускників ЗДО.
- Надання розуміння, яким має бути освітнє середовище у закладах дошкільної освіти, щоб воно сприяло підготовці старшого дошкільника до навчання у Новій українській школі.
- Ознайомлення керівників закладів дошкільної освіти з нормативною базою Нової української школи.
- Формування вмінь щодо проектно-дослідницької діяльності з батьками випускників ЗДО в сучасних умовах з метою просвітництва з питань Нової української школи.
- Спрямування освітнього процесу ЗДО на формування готовності дітей шостого року життя до навчання в Новій українській початковій школі.

Засоби, форми і методи досягнення мети інновації. На кафедрі теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти спланована та проводиться робота із підвищення кваліфікації керівників дошкільної області із застосуванням новітніх технологій.

Досвід [застосовування базових сервісів Google у змішаному навчанні](#) на курсах підвищення кваліфікації у Миколаївському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти з метою підвищення ІКТ-компетентності педагогів та розгляд перспектив його впровадження для системи післядипломної освіти, надихнув мене на подальше використання хмарних технологій у роботі з керівниками дошкільної Миколаївщини із окресленого вище освітнього питання. Так, 27 вересня 2017 року у МОШПО відбувся обласний семінар «[Підвищення професійної компетентності керівників закладів дошкільної освіти засобами інтернет-технологій](#)» з метою: набуття нових професійних компетентностей фахівцями дошкільної освіти Миколаївської

області; науково-методичної підтримки в упровадженні інтернет-технологій у роботу закладів дошкільної освіти; методологічного забезпечення професійної підтримки керівних кадрів дошкільної освіти Миколаївщини. Із 36 осіб, які взяли участь у заході, 12 керівників дошкілля Миколаївської області виявили бажання працювати у мережевому проєкті «Підготовка випускників закладів дошкільної освіти до навчання у Новій українській початковій школі» (далі Проєкт) у межах міжрегіонального інтернет-марафону, що був ініційований Рівненським ОППО «Поліські мережеві проєкти».

До роботи над Проєктом долучилися дванадцять керівників дошкілля Миколаївщини, які уміли працювати із законодавчою, науковою, методичною літературою за фахом; мали навички користування комп'ютерною технікою, інтернетом та сервісами Google на рівні користувача. У них була самомотивація, уміння самоорганізуватися та розподіляти власний час на виконання запланованого обсягу роботи самостійно та у підгрупах.

У [Законі України «Про освіту»](#) визначено: «Особа реалізує своє право на освіту впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти. Держава визнає ці види освіти, створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги, а також заохочує до здобуття освіти всіх видів». Отже, сьогодні види післядипломної освіти мають обиратися з урахуванням зручності для педагогічного працівника та закладу, у якому він працює. Наявність широких пропозицій на ринку освітніх послуг дозволяє педагогу обирати зручні та ефективні способи підвищення кваліфікації. Участь у Проєкті із застосуванням хмарних технологій, як засіб підвищення кваліфікації керівників закладів дошкільної освіти, – є продуктивним доповненням до очної формальної освіти. У такий спосіб кожний керівник має можливість зростати як професіонал без відриву від основної роботи. Долучатися до роботи над Проєктом він може з будь-якого пристрою, що має вихід в інтернет, з будь-якого географічно розташованого

місця, у зручний для себе час та бути на постійному зв'язку з тьютором Проекту й працювати з колегами у документах зі спільним доступом у режимі онлайн та офлайн.

Метою Проекту було дослідження умов, що забезпечують неперервність двох перших освітянських ланок (дошкільної та початкової освіти) та сприятимуть безкризовому переходу вихованців закладів дошкільної освіти до шкільного навчання. Дослідження дозволило сформулювати методичні рекомендації для педагогів закладів дошкільної освіти, щодо підготовки випускників закладів дошкільної освіти до навчання у Новій українській початковій школі.

Узагальненим результатом навчання дошкільної освіти має стати готовність

дитини вчитися у початковій школі, яка включає в себе такі складові:

- особистісну – ставлення до школи; сформованість якостей, які дозволять дитині спілкуватися з однолітками і вчителями;
- соціальну – потреба у спілкуванні; здібність до врахування потреб інших; готовність взяти на себе нову соціальну роль;
- інтелектуальну – запас конкретних знань; початкові уміння у навчальній діяльності; уміння виокремити навчальну діяльність;
- емоційну – емоційна врівноваженість; відсутність імпульсивних реакцій;
- фізичну – розвинені фізичні якості: гнучкість, швидкість, сила; наявність витривалості, що є ключовою характеристикою фізичного розвитку.

Рекомендації педагогам щодо формування компетентного випускника закладу дошкільної освіти, готового навчатися у Новій українській школі:

- Над якою б проблемою ви не працювали, завжди пам'ятайте про високе призначення педагога – допомогти маленькій людині розгадати секрет свого внутрішнього «Я».

- Будьте готові до компетентного усунення суперечок між запитами школи і амбіційними завищеними вимогами окремих батьків щодо підготовки їхніх дітей.
- Візьміть до уваги, що готовність до школи полягає не в тому, що в дитини виявляються вже сформованими базові якості (довільність, ініціативність, самостійність, свобода поведінки, безпечність, самосвідомість, самоствалення, самооцінка, відповідальність, креативність), а в тому, що вона оволоділа передумовами для їх подальшого розвитку.
- Враховуйте, що перехід дитини з закладу дошкільної освіти до школи є надзвичайно важливим станом її життя, який пов'язаний не лише зі зміною середовища і розвитку, а й із відповідними процесами самоусвідомлення, зіткненням з новими проблемами, відкриттям у собі нових можливостей.
- Допоможіть і батькам, і дитині усвідомити, що заклад дошкільної освіти і школа є ланками однієї єдиної системи освіти, а все те, що чекає дитину у школі, є продовженням того, що вона опанувала у дошкільному дитинстві.
- Запам'ятайте, що педагогічними умовами виховання базових якостей є: урізноманітнення форм організації освітнього процесу; надання пріоритету інтерактивним методам навчання і виховання; забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії педагога і дітей; блочно-тематичний підхід до планування освітнього процесу на засадах інтеграції.
- Під час організації освітнього процесу якнайповніше використовуйте гру як повноцінний ефективний метод розвитку дітей, що несе в собі значний психотерапевтичний ефект формування у дітей старшого дошкільного віку такі особистісні риси як самостійність, відповідальність, працьовитість.

- Пам'ятайте, інтегроване навчання забезпечує формування у дітей цілісної картини світу, здатності сприймати предмети і явища різнобічно, системно, емоційно, сприяє поглибленню та розширенню знань, діапазону їх практичного застосування.
- Забезпечуйте орієнтацію дитини на рефлексію, самоаналіз, вироблення власних критеріїв оцінювання, допомагайте дітям у накопиченні досвіду успішної діяльності як визначального мотиву саморозвитку і самовдосконалення.
- Виробляйте нові підходи до забезпечення неперервності, передбачайте єдність методології розуміння і збереження цінностей дитинства, гуманізації навчання.
- Не забувайте, що особливо важливою для майбутніх учнів є фігура першого вчителя, якого вони сприймають як надзвичайну людину, яка розуміє дітей, виявляє душевну турботу про них, зацікавленість у їхніх успіхах, створює оптимістичний настрій, дружлюбну та доброзичливу атмосферу.
- Завжди пам'ятайте слова Ш. О. Амонашвілі: «Діти прагнуть до шкільного життя зовсім не для того, щоб продовжити там свої ігри, а для того, щоб утвердитися у своєму дорослішанні».

Взаємодія учасників Проекту відбувалася у закритій дослідницькій групі команди на Facebook [Готуємо до школи. Мережевий проект](#). На підтримку роботи команди було створено сайт [Готуємо до школи](#), який став міцним ресурсом для роботи з педагогічною та батьківською громадськістю з інформування про Нову українську школу.

5 грудня 2017 з метою висвітлення просування команди керівників закладів дошкільної освіти Миколаївщини в інтернет-марафоні «Поліські мережеві проекти» та обговорення результатів роботи підготовчого етапу Проекту відбувся [тренінг регіонального рівня з використання ІКТ у конкурсах](#)

[професійної майстерності](#). Також було сплановано командну роботу над Google Документом «Концепція формування компетентного випускника закладу дошкільної освіти, готового навчатися у Новій українській школі».

Робоча онлайн зустріч команди керівників дошкілля Миколаївщини з приводу завершення роботи над основним етапом Проекту відбулася [у форматі вебінару](#) 01 березня 2018 [з прямою трансляцією на YouTube](#). У заході взяли участь 13 науково-педагогічних працівників Миколаївського та Рівненського обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, керівники дошкілля Миколаївщини.

До 1 вересня 2018 року триватиме заключний етап роботи над Проектом. Всі його матеріали розміщено на оновленому Сайті Google [Готуємо до школи](#). Попереду важлива робота над Проектом – його апробація. До неї плануємо долучити близько 100 керівників закладів дошкільної освіти Миколаївщини, педагогічні й батьківські колективи цих закладів. Сподіваємося, що наш Проект буде корисним для всіх дорослих, яких хвилюють питання безкризового переходу дитини від дошкільного дитинства до навчання у Новій українській школі.

Отримані результати та висновки щодо ефективності запропонованої інновації. Команда керівників дошкілля Миколаївської області у ході роботи над проектом дійшли висновків:

Освітні реформи повернули дітям дошкільного віку України дитинство. У новітньому Законі України “Про освіту” 2017 року, зазначено, що дошкільна освіта відповідає нульовому рівню [Національної рамки кваліфікацій](#) а початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на початок навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року.

По-перше, на що треба звернути принципову увагу всім, хто причетний до перших двох освітянських ланок, це те, що у дошкіллі відсутнє поняття **компетентність**. Фахівці дошкілля оперують терміном **компетенція**.

Цим термінам надається наступне тлумачення:

Компетентність – набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається із знань, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці;

Компетенція – суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок, ставлень у певній сфері діяльності людини.

У Законі «Про освіту» поняття компетенція відсутнє. А дефініція компетентність має таку трактовку:

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Нульовий рівень Національної рамки кваліфікацій передбачає, що у дитини впродовж дошкільного віку треба розвинути здатність адекватно діяти у відомих простих ситуаціях під безпосереднім контролем та сформувати готовність до систематичного навчання. На кінець дошкільного дитинства у малюка мають бути елементарні загальні знання про себе та довкілля та розуміння найпростіших причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків. Він має уміти виконувати елементарні завдання у відомих однотипних ситуаціях, у плані комунікації: ситуативно взаємодіяти в обмеженому колі осіб за допомогою інших та реагувати на прості усні повідомлення. Стосовно автономії та відповідальності прописано, що дошкільник виконує завдання під безпосереднім контролем.

Враховуючи все це, колектив розробників Базового компоненту дошкільної освіти 2012 року під керівництвом А. М. Богуш, який є вітчизняним Державним

стандартом дошкілля у семи його освітніх лініях визначив 17 компетенцій, на які мають орієнтуватися вихователі закладів дошкільної освіти, під час підготовки старших дошкільників до навчання у початковій школі. Адже у Базовому компоненті дошкільної освіти «зведено норми і положення, що визначають державні вимоги до рівня освіченості, розвиненості та вихованості дитини 6 (7) років; сумарний кінцевий показник набутих дитиною компетенцій перед її вступом до школи».

По-друге, принципова позиція авторів проекту, стосовно **визначення віку**, в якому для дитини закінчується дошкільне дитинство та починається систематичне навчання в початковій школі. Віддати дитину до школи у шість або у сім років визначали, та продовжують визначати батьки дитини. Мовленнєвий оборот «як правило», що його було застосовано у Законі “Про освіту” 2017 року у статті 12 п. 4, дає право батькам визначати вік, у якому їхня дитина має йти до школи.

Слід відмітити, що за останні роки серед батьківства спостерігалась тенденція навмисного відтягування віку дитини, у якому вона йшла до школи у бік збільшення. Адже умови для навчання шестирічок у початковій школі не відповідали їхнім фізіологічним та психологічним особливостям. Отже, батьки резонно намагалися «не віднімати у дитини зайвий рік дитинства» та зберегти дитя від нервових розладів та дидактогінії – боязні навчання.

Сьогодні у 100 школах країни триває Всеукраїнський, а в 9 школах Миколаївської області – регіональний експеримент з пілотування Держстандарту Нової української початкової школи. З 1 вересня 2018 року всі першокласники в Україні підуть на навчання у Нову українську школу, яке буде тривати 4 роки й поділяється на два цикли: перший цикл – адаптаційно-ігровий (1–2 класи), звикання до шкільного життя; другий – основний (3–4 класи), формування почуття відповідальності й самостійності.

Реформа нової української школи дає батьківській громадськості сподівання на те, що у початковій школі буде створено сучасне освітнє середовище, придатне для навчання дітей у комфортних умовах, що відповідають віковим та індивідуальним особливостям їхніх дітей. А те, що навчання у закладах загальної середньої освіти буде тривати 12 років, ще додатково буде спонукати батьків віддавати дитину до школи у шестирічному віці. Педагоги дошкілля мають надавати достовірну інформацію про Нову українську школу родинам своїх вихованців та консультувати батьків вихованців, щоб допомогти прийняти індивідуальне та важливе для кожної родини рішення: у якому віці віддати дитину до школи в шість чи в сім років та на яку форму навчання. Адже за Законом «Про освіту»: «Повна загальна середня освіта в Україні є обов'язковою, здобувається в інституційних або індивідуальних формах, визначених законодавством, як правило, в закладах освіти». Початкова освіта складає перший рівень повної загальної середньої освіти (стаття 12 п.п. 2-3).

Таким чином у дошкільних закладах освіти до семи років залишаються лише ті діти, яким за медичними показниками буде рекомендовано піти на навчання до школи у сім років – на рік пізніше їхніх однолітків.

По-третє, треба вносити корективи у змістовій частині Базового компоненту дошкільної освіти в Україні, зважаючи на ті зміни, які відбуваються у сучасній початковій школі. За А. Богуш існують три процеси, які забезпечують неперервність освіти:

Наступність – передбачає опору на знання, уміння, творчі якості та здібності, які дитина здобула у дошкільному закладі.

Перспективність – обізнаність педагогів дошкільної ланки освіти з програмами і технологіями навчання і виховання учнів початкової школи.

Спадкоємність – успадкування школою діяльнісного й комунікативного аспектів життя дитини на її дошкільному етапі.

Ці процеси вимагають перегляду Базового компоненту дошкільної освіти, з метою визначення «портрета» компетентного випускника закладу дошкільної освіти, готового навчатися у Новій українській школі.

Огляд веб-ресурсів, застосованих у роботі над проектом: Пошта-Gmail, Google Calendar, Google-Диск, Blogger, Google Hangouts, YouTube, Blogger, Google+, Facebook, Viber, Padlet, Coggle та результативність висвітлення проектних питань дають підстави для ствердження, що всі керівники дошкільля Миколаївщини, які взяли участь у роботі над Проектом, значно підвищили професійну кваліфікацію не тільки з актуальних питань дошкільної освіти, а й покращили власну інформаційно-комунікаційну компетентність, без якої професійна діяльність сучасного керівника закладу дошкільної освіти значно ускладнюється.

Додатки. Прямі посилання:

1. Сайт «Готуємо до школи»: <https://sites.google.com/view/gotuemoskoli>
2. Вебінар на YouTube: <https://youtu.be/76SIEyFNkWY>
3. Блог «Навчання для майбутнього»:
<http://liyalno1.blogspot.com/2017/04/google.html>
4. Сайт МОІППО:
 - 4.1. Обласний семінар: clc.to/EPvPjA
 - 4.2. Тренінг: clc.to/l-H5_w
 - 4.3. Вебінар: clc.to/kYXiWA
5. Закрита група: <https://www.facebook.com/groups/1928777600471220/>
6. Веб-сервіси: clc.to/kXXu9A
7. Шаблон сайту «Готуємо до школи» sites.google.com/site/gotuemoskoli